جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: کلام تطبیقی

پیشنهادی دانشگاه شهید بهشتی

مصوب جلسه ۶۹۳ مورخ ۱۳۸۷/۰۴/۲۹ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

مصوبه شورای دانشگاه شهید بهشتی در خصوص برنامه درسی

رشته کلام تطبیقی دوره کارشناسی ارشد

برنامه درسی **رشته کلام تطبیقی** در **دوره کارشناسی ارشد** که توسط هیأت علمی گروه آموزشی **معارف اسلامی** دانشکده **الهیات و ادیان** تهیه و تدوین شده بود با اکثریت آراء به تصویب رسید. این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.*

*: هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای دانشگاه برسد.

رأی صادره جلسه **۸۶/۶/۱۹** شورای دانشگاه در مورد برنامه درسی رشته **کلام تطبیقی** در دوره **کارشناسی ارشد** صحیح است به واحدهای ذی ربط ابلاغ شود .

رییس دانشگاه

فصل اول

مشخصات کلی ، برنامه و سر فصل دروس دوره کارشناسی ارشد

کلام تطبیقی

نصل اول

مشخصات کلی

۱- تعریف و اهداف :

دوره کارشناسی ارشد کلام در گرایش «کلام تطبیقی »

یکی از دوره های آموزشی عالی در سطح بالاتر از کارشناسی است که اهداف این دوره به شرح زیر است:

۱- انجام پژوهش های بنیادی- کاربردی در زمینه کلام اسلامی بویژه از رهگذر نگرش مقایسه ای

۲- توانایی تدوین متون کلامی متناسب با مخاطبین جوان و دانشگاهی

۳- تربیت پژوهشگرانی که در حوزه اندیشه و معارف اسلامی در مراکز علمی و پژوهشی کشور به کار گرفته می شوند.

۴- تلاش در راستای توسعه و نشر کلام اصیل اسلامی در مراکز علمی- پژوهشی

۵- توانایی پاسخگویی منطقی و متناسب با محیطهای دانشگاهی به پرسشها و شبهاتی که ایمان نسل جوان و دانشگاهی را هدف می گیرند.

۶- دفاع علمی و منطقی از معارف اصیل اسلام

۲- ضرورت و اهمیت :

بحران معنویت و بحران عمیق معرفتی که گریبان انسان را در قرن بیستم به بعد گرفته و مورد اذعان بسیاری از دانشمندان انسانشناسی می باشد ، سبب گردیده تا دوباره رویکردی نو به معنویت و دین در جهان معاصر و در جوامع مختلف پیدا شود. در این رهگذر تاسیس مکاتب و روشهای مختلف برای خلق معنویت و همچنین مطالعات و پژوهشهای بنیادین در قلمرو معارف دینی و در حوزه های گوناگون ادیان و پاسخ به این نیاز اصیل و حقیقی انسان به اندازه ای شایع گردیده که همردیف مهمترین رشته های علمی روز تولید محتوا دارد.

در چنین شرایطی بویژه با توجه به اینکه نظام جمهوری اسلامی بر اساس دین و محتوای اسلامی بنیان گزارده شده ، ضرورت پرداختن دانشگاههای کشور با متدولوژی علمی و پژوهشی و متناسب با زمان و زبان روز به مطالعات دینی و اطلاع از پیشرفتهای مطالعاتی در این حوزه و دریافت مسائل و پرسشهای اساسی حوزه معرفت دینی و چگونگی مواجهه متفکران و فیلسوفان معاصر با مسائل جدید به خصوص مسائلی که در تقابل با آموزه های دینی قرار می گیرند بیش از پیش آشکار می شود.

بدیهی است نیل به این مهم بدون آشنایی صحیح از نظامهای معرفتی و کلامی سایر ادیان و مکاتب و همچنین بدون اطلاع از نقاط ضعف و قوت آنها در حل اساسی ترین مسائل و دغدغه های انسان معاصر که عبارتست از «روش زندگی » و «معنای زندگی » ، میسر نمی باشد . از این رو تاسیس رشته کلام و عرفان تطبیقی در راستای دستیابی به چنین هدفی قرار می گیرد . دانشجو در این رشته با پرسشهای اساسی در حوزه های معرفتی و جهان شناختی روبرو گشته که از سویی با معارف بنیادین و مبتنی بر اصیل ترین منابع اسلامی و از سوی دیگر؛ دیدگاههای کلامی و اعتقادی برخی ادیان و مکاتب مطرح آشنا می گردد. نگرش تطبیقی به فهم درست آموزه های ادیان کمک خواهد رساند و راهی به سوی معنویت و دین حقیقی خواهد گشود.

۳- طول دوره و شکل نظام

طول دوره کارشناسی ارشد کلام در این گرایش ، دو سال و نیم است که بر اساس آئین نامه طی پنج نیمسال و هر نیمسال شانزده هفته ارائه می گردد. در این مدت دانشجویان باید پایان نامه خود را بگذرانند و از آن دفاع نمایند.

زمان تدریس هر واحد ۱۶ ساعت است.

تبصره : چنانچه به تشخیص گروه آموزشی مدت فوق برای گذراندن دروس جبرانی و یا اتمام پایان نامه کافی نباشد حداکثر دو نیمسال دیگر به مدت فوق اضافه می شود.

٤- برنامه دوره (ساختار دوره)

مجموع واحدهای برنامه دوره کارشناسی ارشد کلام تطبیقی ۳۲ واحد به شرح زیر است :

- دروس تخصصی الزامی ۲۶ واحد
- پایان نامه ۶ واحد

لازم به ذکر است که با توجه به ماهیت این دوره آموزشی که نیازمند اطلاعات مختلف در زمینه های (فلسفه، منطق، کلام) می باشد و به منظور هم سطح کردن پذیرفته شدگان، تعداد ۱۴ واحد جبرانی پیشنهادی در نظر گرفته شده است که به دانشجویانی که در مقطع کارشناسی این دروس را نگذرانیده اند ارائه خواهد گردید. مسئولیت معادل سازی واحدها با گروه مربوط می باشد . لیست دروس جبرانی در جدول در فصل دوم آمده است .

٥- شرایط پذیرش دانشجو در دوره کارشناسی ارشد کلام تطبیقی

- دارا بودن دانشنامه کارشناسی (لیسانس) از موسسات آموزشی که مورد تائید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری باشند.
- پذیرفته شدن در امتحان ورودی و گزینش دانشجو
- تحصیل در دوره به صورت تمام وقت
- پذیرفته شدن در مصاحبه علمی دانشکده (لازم به توضیح است در مصاحبه علمی، دانش پایه کلامی و فلسفی، سطح زبان عربی و انگلیسی، توانایی تحقیق و تدریس متقاضی مورد بررسی و ارزیابی قرار خواهد گرفت)
- تعهد گذراندن دروس جبرانی به تشخیص گروه حداکثر تا ۱۴ واحد
- موافقت کتبی سازمان متبوع برای تحصیلات به صورت تمام وقت برای شاغلان دستگاههای دولتی

تبصره : طلاب علوم دینی باید مدارک قبولی کتبی پایه دهم با قبولی در پایه هشتم حوزه های علمیه را با ارایه گواهینامه معتبر از شورای مدیریت حوزه علمیه قم ارائه دهند.

٦- نقش و توانایی دانش آموختگان این دوره

فارغ التحصیلان این دوره با توجه به فراگیریهای لازم می توانند در زمینه آموزشی و پژوهشی دستگاههای آموزشی و پژوهشی مربوط (گروههای معارف اسلامی، دانشکده های الهیات ، پژوهشگاهها و پژوهشکده های علوم اسلامی، آموزش و پرورش) نقش موثری ایفا نمایند و به تحقیق و تبیین اندیشه های اسلامی در داخل و یا خارج از کشور بپردازند.

فصل دوم

لیست دروس دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

کلام تطبیقی

جدول۱: فهرست اصلاح شده دروس اجباری (دروس تخصصی الزامی) دوره کارشناسی ارشد کلام تطبیقی

شماره	عنوان درس	تعداد واحد	ساعات	
			نظری	عملی
۱	روش شناسی مطالعات تطبیقی	۲	۳۲	-
۲	کلام اسلامی (۱) (اشاعره و معتزله)	۲	۳۲	-
۳	کلام اسلامی (۲) (کلام شیعه و تفاوت آن با اشاعره و معتزله)	۳	۴۸	
۴	تاریخ علم کلام و فرق اسلامی	۲	۳۲	-
۵	کلام تطبیقی (۱) (الهیات تطبیقی)	۲	۳۲	-
۶	کلام تطبیقی (۲) (الهیات تطبیقی)	۲	۳۲	
۷	کلام یهودی	۲	۳۲	-
۸	کلام مسیحی	۲	۳۲	-
۹	کلام جدید	۲	۳۲	-
۱۰	اندیشه های کلامی ایران باستان و ادیان شرقی	۲	۳۲	-
۱۱	متون کلامی به زبان انگلیسی	۲	۳۲	-
۱۲	متون کلام اسلامی به زبان عربی	۳	۴۸	-
۱۳	پایان نامه	۶	-	-
جمع		۳۲		

تبصره : پیشنیاز الهیات تطبیقی، گذراندن واحدهای کلام اسلامی و کلام یهودی و مسیحی می باشد.

جدول ۲ : فهرست دروس جبرانی دوره کارشناسی ارشد کلام تطبیقی

شماره	عنوان درس	تعداد واحد	ساعات	
			نظری	عملی
۱	فلسفه اسلامی (۱)	۲	۳۲	
۲	فلسفه اسلامی (۲)	۲	۳۲	
۳	تاریخ فلسفه اسلامی	۲	۳۲	
۴	متون به زبان عربی	۲	۳۲	
۵	متون به زبان انگلیسی	۲	۳۲	
۶	تاریخ کلام مسیحی و یهودی	۲	۳۲	
۷	آشنایی با فرق کلامی شیعی (امامیه، زیدیه، اسماعیلیه و غالیان)	۲	۳۲	
جمع		۱۴	-	

عنوان درس: روش شناسی مطالعات تطبیقی

نوع درس اصلی

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد نظری

هدف : آشنایی با روش های رایج در مطالعات تطبیقی (فلسفه، کلام ، عرفان و دینی شناسی تطبیقی)

سرفصل ها:

۱- روش تاریخی مسون اورسل (Masson Oursel)

۲- روش پدیدار شناسی هانری کربن

۳- روش انسان گرایانه راجو (Rajo) با نظریهٔ فلسفه جهانی

۴- روش آرچی ، جی ، بم (Archie J.Bahm) روش انسان گرایانه در نقد فلسفه جهانی

۵- روش گاندت (Gondet) – روش کلامی – تاریخی

۶- روش والن (Wallen) با محوریت تفکر غربی

منابع :

۱- رضا داوری اردکانی ، فلسفه تطبیقی ، تهران ، ۱۳۸۴ .

۲- محمد ایلخانی ، روش شناسی تطبیقی (زیر چاپ است)

۳- توشیهیکو ایزوتسو، صوفیسم و تائوئیسم ، ترجمه محمد جواد گوهری ، تهران ۱۳۷۸ .

۴- هانری کربن ، فلسفه ایرانی و فلسفه تطبیقی ، ترجمه سید جواد طباطبائی ، تهران ۱۳۶۹ .

۵- Archie J. Bahm "Com Parative Philosophy " Albuquerque. ۱۹۹۵.

۶- "the Coucert of Man , study in Comparative Philosophy "Ed : ted by R – Radha Kcishn and P.t. Roju London, ۱۹۶۶.

۷- Masson Oursel " Laphilosophie Comparee Poins. ۱۹۳۲.

۸- Gardet, M- M – Anawati, introduction a theologie murulmare Essai de thelogie Coupree, Paris, ۱۹۸۱.

عنوان درس: کلام اسلامی (۱)

نوع درس اصلی

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد نظری

پیش نیاز الاهیات تطبیقی

هدف : مقایسه آراء کلامی فرقه های مهم در اسلام (شیعه، معتزله و اشاعره) و نقد و بررسی تحقیقی این آراء

سرفصل ها: در کلام (۱) مباحث مهم مربوط به خدا، صفات و افعال به صورت مقایسه ای میان سه روش عمده ی کلامی مورد گفتگو واقع شود .

بخش ذات خدا :

۱- راههای اثبات وجود خدا

۲- جایگاه عقل و نقش آن در اثبات مباحث اعتقادی به ویژه در اثبات وجود خدا

۳- مباحث مابعدالطبیعی کتاب و سنت

خداشناسی سلبی و خداشناسی ایجابی

بخش صفات خدا :

۱- اسماء و صفات و تفاوت آنها

۲- توقیفی بودن اسماءالله

۳- اسماء مهم خداوند (ائمه الاسماء) و نظریه ی قدمای ثمانیه

۴- تقسیمات صفات (صفات ذات و فعل ، ثبوتی و فعلی)

۵- کلام، اراده ، قدرت، علم و رویت (و قضا و قدر که زیر مجموعه علم الهی اند) و بیان کلام نفسی و علم خداوند به جزئیات (یکی از مسایلی که غزالی بواسطه ی آن فلاسفه را تکفیر کرده است)

۶- حادث و قدیم بودن کلام خداوند

بخش افعال خداوند:

۱- آیا افعال خداوند معلل به اغراضی است؟

۲- نظام احسن و بررسی مساله ی شر در عالم

۳- حسن و قبح عقلی و شرعی

عنوان درس : کلام اسلامی (۲)

نوع درس اصلی

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد نظری

پیش نیاز الاهیات تطبیقی

هدف : مقایسه آراء کلامی مهم در اسلام (شیعه، معتزله و اشاعره) و نقد و بررسی تحقیق این آراء

سرفصل ها: در کلام (۲) مباحث مربوط به نبوت ، امامت و معاد مورد گفتگو واقع می شود.

بخش یکم : نبوت

۱- ضرورت نبوت

۲- راههای اثبات آن

۳- عصمت انبیاء (زمان و مدت عصمت) سهو النبی

۴- نبوت عامه و خاصه

۵- خاتمیت و تجربهٔ نبوی

بخش دوم : امامت

۱- امامت از منظر شیعه و اهل سنت (عقلی بودن و یا شرعی بودن اصل امامت)

۲- بررسی مسأله اولوالامر و ویژگیهای آن در کلام شیعه و اهل سنت)

بخش سوم: معاد

۱- بررسی اسلام ، ایمان و کفر (ثواب و عقاب)

۲- معنا شناسی معاد از منظر کلامی و راههای اثبات آن

۳- حقیقت معاد و تجسم اعمال

۴- برزخ

۵- شفاعت

۶- رجعت

۱-۴-۱) برای صاحب تجربه ی دینی / وحی

۱-۴-۲) برای دیگران

۲) حجیت معرفتشناختی ایمان

۲-۱) شأن وجودی ایمان

۲-۲) متعلق ایمان

۲-۳) ربط و نسبت ایمان و معرفت

۳) حجیت معرفتشناختی تعبد

۳-۱) شأن وجودی تعبد

۳-۲) ربط و نسبت تعبد و تعقل

۴) وثاقت تاریخی متون مقدس دینی و مذهبی

۵) اعتبار هرمنیوتیکی تفاسیر گونه گون از متون مقدس دینی و مذهبی

۶) تعارض داده های دینی و یافته های انسانی و راه رفع این تعارض

۷) مسأله ی حقانیت دین / مذهب خاص

۷-۱) دعوی صدق دین / مذهب خاص

۷-۱-۱) کثرتگروی (pluralism) دینی

۷-۱-۲) شمولگروی (inclusivism) دینی

۷-۱-۳) انحصار گروی (exclusivism) دینی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دبیرخانه عالی برنامه درسی

عنوان درس : تاریخ علم کلام و فرق اسلامی

نوع درس : اصلی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد : نظری

هدف: بیان اجمالی تاریخ علم کلام و فرق اسلامی .

سرفصل

معتزله و پنج اصل اساسی مکتب آنان

افکار معتزله در مسائل اجتماعی و سیاسی

رهبران معتزله و اهم کتب آنان

اشاعره و اصول عقیدتی آنان

رهبران اشاعره و اهم کتب آنان

موقف شیعه از نظر عقاید کلامی نسبت به معتزله و اشاعره و آراء اختصاصی این طائفه در مسائل کلامی

متکلمان برجسته شیعه و اهم کتب آنان

مرجئه و عقاید آنان

خوارج و عقاید آنان

تاریخ اجمالی سایر فرق اسلامی

منابع اصلی درس :

شرح الاصول الخمسه قاضی عبدالجبار الاقتصاد فی الاعتقاد غزالی. الابانه من اصول الدیانه اشعری و مقالات الاسلامین اشعری.

شرح تجرید الاعتقاد علامه حلی .

ملل و نحل شهرستانی .

مذاهب الاسلامین بدوی.

عنوان درس : کلام تطبیقی (۱) (اسلام ، یهودیت و مسیحیت)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع درس: اصلی

نوع واحد : نظری

هدف: آشنایی با مفاهیم الاهیات مقایسه ای و معرفت شناسی تطبیقی

سرفصل:

الف : ایضاح مفهومی الاهیات مقایسه ای

۱- ایضاح مفهومی الاهیات

۲- موضوع بحث الاهیات

۳- اهداف الاهیات

۴- روشهای مورد استفادهٔ الاهیات

ب : معنا شناسی

۱) مراد از « الهیات»

۱-۱) تعدد الهیات با تعدد ادیان و مذاهب : الهیات همواره مضاف یا موصوف است (مثلاً : الاهیات اسلام یا تشیع و الهیات اسلامی یا شیعی)

۱-۲) شأن و کارکرد الاهیات :

۱-۲-۱) فهم و تفسیر گزاره های دینی و مذهبی

۱-۲-۲) نظامند کردن آموزه های دینی و مذهبی

۱-۲-۳) عقلانی سازی آموزه های دینی و مذهبی (تبیین و اثبات عقلانی و رفع شبهات مخالفان)

۲) شاخه های الاهیات

۲-۱) الاهیات عقلی (یا طبیعی) و الاهیات نقلی

۲-۲) الاهیات نظری و الاهیات عملی

۲-۳) الاهیات تبیینی و الاهیات دفاعی (apologetics : کلام اسلامی ، تاکنون بیشتر الاهیات دفاعی بوده است)

۲-۴) الاهیات نظامند (Systematic) و الاهیات مقایسه ای (Comparative)

۳) مرز میان الهیات و حوزه های معرفتی مشابه

۳-۱) الهیات و فلسفه ی دین

۳-۲) الهیات و فلسفه ی الاهیات

۳-۳) الهیات و مابعدالطبیعه

ج: ایضاح مفهومی مقایسه (در حوزه های معرفتی)

۱- موضوع مقایسه

۲- هدف مقایسه

۳- روش مقایسه

د) معرفت شناسی

۱) حجیت معرفت شناختی تجربه ی دینی / وحی

۱-۱) شأن وجودی تجربه ی دینی / وحی

۱-۲) تأثر / عدم تأثر تجربه ی دینی / وحی از عوامل محیطی (امور وراثتی، تعلیم و تربیت، سنخ روانی، سن، علوم و معارف زمانه، فرهنگ عمومی و...)

۱-۳) تأثر/ عدم تأثر تعبیر تجربه ی دینی / وحی از عوامل محیطی

۱-۴) ارزش معرفتی تجربه ی دینی / وحی

۲-۷) دعوی نجات بخشی دین / مذهب خاص

۱-۲-۷) کثرتگروی دینی

۲-۲-۷) شمولگروی دینی

۳-۲-۷) انحصار گروی دینی

عنوان درس : کلام تطبیقی(۲) (اسلام، مسیحیت و یهودیت)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع درس: اصلی

نوع واحد : نظری

هدف : آشنایی با اندیشه های کلامی اسلام، یهودیت و مسیحیت به صورت مقایسه ای

سرفصل:

الف : مقایسه ی کتابهای مقدس اسلام ، مسیحیت و یهودیت

۱) درونمایه های مشترک کتابهای مقدس سه دین

۲) تفاوتهای عمدهی کتاب مقدس هر دین با کتابهای مقدس دو دین دیگر

ب: حد نصاب دینداری : ضروریات دین

۱) ضروریات عقیدتی

۲) ضروریات احساسی – عاطفی

۳) ضروریات عملی

ج) خدا

۱) اثبات وجود خدا

۲) ادله ی هستی شناختی

۳) ادله ی جهانشناختی

۴) ادله ی غایتشناختی

۵) ادله ی اخلاقی

۶) ادله ی مبتنی بر تجارب دینی

۷) ادله ی مبتنی بر خوارق عادات

۸) ادله ی مبتنی بر مراتب کمال

۹) ادله ی مبتنی بر اجماع عام (از جمله ادله ی مبتنی بر فطرت)

۱۰) ادله ی مصلحت اندیشانه

۱۱) رد نفی وجود خدا

۱-۱۱) رد ادله ی مبتنی بر وجود شر

۲-۱۱) رد ادله ی مبتنی بر ناسازگاری صفات الاهی

۱۲) اکتناه ناپذیری ذات خدا

۱۳) صفات خدا

۱-۱۳) صفات مابعدالطبیعی (مانند وجوب وجود، علة العلل بودن، بساطت ، سرمدیت ، همه دانی و همه توانی)

۲-۱۳) صفات اخلاقی (مانند نیکخواهی ، عدالت، و عشق ورزی)

۳-۱۳) عینیت / مغایرت صفات با هم

۴-۱۳) عینیت / مغایرت صفات با ذات

۱۴) افعال خدا

۱-۱۴) اراده و مشیت الاهی

۲-۱۴) سایر افعال الاهی

د) جهان

۱) آغاز جهان : خلقت و حدوث جهان

۲) تدبیر جهان

۱-۲) قضا و قدر

۲-۲) هدایت تکوینی

۳-۲) فرشتگان ، به عنوان تدبیرگران جهان

۴-۲) خوارق عادات

۳) ساحات جهان

۱-۳) غیب و شهادت

۲-۳) ما قبل الدنیا ، دنیا و مابعدالدنیا

۴) انجام جهان : رجوع همه چیز به خدا

هـ : انسان

۱) آفرینش انسان

۲) ساحات وجودی انسان و ارتباط آنها با یکدیگر

۱-۲) جسم / بدن

۲-۲) روح / نفس

۳-۲) چند و چون ارتباط بدن و نفس

۳) ویژگیهای انسان

۱-۳) عقل

۲-۳) اختیار

۳-۳) کمال طلبی

۴) مرگ و پس از مرگ

۱-۴) مرگ

۲-۴) جاودانگی

۳-۴) برزخ

۴-۴) آخرت

و : ارتباط انسان و خدا

۱) کرامت اختصاصی انسان

۲) شبیه خدا بودن

۳) خلیفه ی خدا بودن

۴) عبد خدا بودن

۲) خطاب خدا به انسان

۱-۲) خطاب تکوینی : آیات تکوینی خدا

۲-۲) خطاب تشریعی : بعثت و نبوت

۱-۲-۲) ضرورت بعثت و نبوت

۲-۲-۲) ماهیت وحی

۳-۲-۲) ویژگیهای اختصاصی نبی

۱-۳-۲-۲) معجزه داشتن

۲-۳-۲-۲) علم غیب

۳-۳-۲-۲) معصومیت

۴-۳-۲-۲) نشان کتاب مقدس

۵-۳-۲-۲) جایگاه سنت

۳) جواب انسان به خطاب خدا

۱-۳) جواب مثبت : فضائل دینی

۱-۱-۳) ایمان

۲-۱-۳) شکر

۳-۱-۳) تواضع

۴-۱-۳) اطاعت

۵-۱-۳) عبادت

۶-۱-۳) دعاء

۲-۳)جواب منفی : رذائل دینی

۱-۲-۳) کفر

۲-۲-۳) کفران

۳-۲-۳) عجب

۴-۲-۳) عصیان

۵-۲-۳) لهو و لعب

۶-۲-۳) احساس استغناء از خدا

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی

۴) عکس العمل خدا به عمل انسان

۴-۱) پاداش

۴-۱-۱) پاداش این جهانی : آرامش، شادی، امید، و...

۴-۱-۲) پاداش آن جهانی : رحمت و بهشت

۴-۲) کیفر

۴-۲-۱) کیفر این جهانی: بیقراری، غم ، یأس و...

۴-۲-۲) کیفر آن جهانی : لعنت و دوزخ

فهرست منابع

۱- Burrell, David. B., Knowing the Unknowable God: Ibn- Sina, Maimonides, Aquinas (Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press, ۱۹۸۶)

۲- Seale, Morris, S., Muslim Theology: A Study of Origins With Reference to the Church Fathers (London: Luzac, ۱۹۶۴)

۳- Seale, Morris, S., Quran and Bible Studies in Interpretotion and Dialogue (London: Croom Helm, ۱۹۷۸)

۴- Stern, S.M., Medieval Arabic and Hebrew Thought, ed. F. W. Zimmermann (London: Variorum Reprints, ۱۹۸۳)

۵- Sweetman. J. W., Islam and Christion Theology (London: Lutterworth Press, ۱۹۴۶ and ۱۹۶۷)

۶- Ward, Keith, Images of Eternity: Concepts of God in Five Religious Thaditions (London: Darton, Longman and Todd, ۱۹۸۷)

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی

۷- Wolfson, H. A., The Philosophy of the Kalam (Cambridge, Mass: Harvard University Press, ۱۹۷۶)

۸- Wolfson, Harry Austryn, Repercussions of the Kalam in Jewish Philosophy (Cambridge, Mass: Harvard University Press, ۱۹۷۹)

۹- Smith, Wilfred Cantwell, On Understanding Islam, Selected Studies (Delhi: Idarah-i Adabiyat – i Delli, ۱۹۸۰), Part ۴.

۱۰- Tritton, A.S., Muslim Theology (London: Luzac, ۱۹۴۷)

۱۱- Mcbrien, Richard P., Catholicism, ۳ rd ed. , (London: Geoffrey Chapman, ۱۹۹۴)

۱۲- Ware, Kallistos, The Orthodox Church (New York, ۱۹۸۳)

۱۳- Jacobs, Louis, A Jewish Theology (New York, ۱۹۷۳)

۱۴- Wolfson, Harry A., Philo: Foundations of Religious Philosophy in Judaism, Christianity and Islam, ۲ Vols.(Cambridge, Mass.: Harvard University Press, ۱۹۶۲)

۱۵- براون، رابرت مک آفی ، روح آیین پروتستان، ترجمه ی فریبرز مجیدی، چاپ اول، نشر نگاه معاصر، ۱۳۸۳.

۱۶- ماسون ، دنیز، قرآن و کتاب مقدس : درون مایه های مشترک ، ترجمه ی فاطمه سادات تهامی ، چاپ اول، دفتر پژوهش و نشر سهروردی ، ۱۳۸۵.

۱۷- آرمسترانگ ، کرن، خداشناسی از ابراهیم تاکنون: دین یهود، مسیحیت و اسلام، ترجمه ی محسن سپهر ، چاپ اول ، نشر مرکز، ۱۳۸۳.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

عنوان درس : کلام یهودی

نوع درس اصلی
تعداد واحد ۲ واحد
نوع واحد : نظری

هدف: آشنایی با آراء دینی و کلامی دین یهود و تحولات آن .

سرفصل ها:

- اصول اعتقادی یهودیت(آفرینش، خلق از عدم ، مفهوم نبوت و....) ، آشنایی با تورات و تاریخ قوم بنی اسرائیل از ابتدا تا قرن سوم قبل از میلاد .
- دین یهود و اعتقادات آن در عصر یونانی مآبی (از قرن سوم قبل از میلاد تا قرن نخست میلادی)
- فیلون اسکندرانی و کلام یهودی در قرون نخستین میلادی
- تدوین تلمود
- کلام یهود در قرون وسطی
- قبالا یا عرفان یهودی
- کلام یهود از عصر رنسانس تا امروز
- ادیان یونانی و یونانی ماب

منابع :

۱- تورات (عهد عتیق)
۲- آشنایین سالتز، ادین، سیری در تلمود، ترجمه باقر طالبی ، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب قم
۳- مجموعه آثار فیلون (Philo Leod Classical Library)
۴- مقالات مربوط به دین یهود از دائره المعارف : دین (الیاده) و دین و اخلاق (هیستینگر)
۵- دلاله الحائرین (ابن سیمون)
۶- History of Jewish Philo (Routledye)
۷- History of Jewish Philosophy, Ed. DyD. H. Frank

عنوان درس : کلام مسیحی

نوع درس اصلی
تعداد واحد ۲ واحد
نوع واحد : نظری

هدف: آشنایی تحقیقی با کلام مسیحی

سرفصل ها:

- ظهور انواع مسیحیت در قرون نخست میلادی

- متون مختلف مسیحی (اناجیل و نامه های رسمی و غیر رسمی)

- مسیحیت پولوسی- یوحنایی و جمع آوری انجیل فعلی و کنار گذاشتن اناجیل و متون دیگر

- شکل گیری اعتقادات مسیحیت پولوسی یوحنایی در قرن چهارم و پنجم میلادی

- آباء کلیسا

- کلام مسیحی در قرون وسطی

- رنسانس و ظهور پروتستانتیزم

منابع :

۱- کتاب مقدس (عهدین)

۲- جوویور ، مری ، در آمدی به مسیحیت ، ترجمه حسن قنبری ، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب ، قم ، ۱۳۸۱.

۳- کلباسی ، حسین ، مدخلی بر تبارشناسی کتاب مقدس، تهران ، ۱۳۸۴.

۴- میشل ، توماس ، کلام مسیحی ، ترجمه حسین توفیقی ، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب ، قم، ۱۳۷۷.

۵- روح فلسفه در قرون وسطی، ژیلسون

۶- تاریخ فلسفه مسیحی در قرون وسطی و عصر جدید ، ایلخانی

۷- الهیات پروتستان ، هوردن- ترجمه میکائیلیان

۸- Danielou J., Couratin A. H. and Kent J, Historical Theology, London, ۱۹۶۹.

۹- Johnson P., A History of Christianity, London, ۱۹۷۶.

۱۰- Nicholls W., Systematic and Philosophical Theology, London, ۱۹۶۹.

منابع :

اشتاین سالتز، *سیری در تلمود*، ترجمهٔ باقر طالبی دارابی، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب ، قم ، ۱۳۸۲.

جوویور ، مری، *در آمدی به مسیحیت* ، ترجمهٔ حسن قنبری، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب ، قم، ۱۳۸۱.

کلباسی ، حسین ، *مدخلی بر تبار شناسی کتاب مقدس*، تهران ، ۱۳۸۴.

میشل ، توماس، *کلام مسیحی* ، ترجمهٔ حسین توفیقی ، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب ، قم، ۱۳۷۷.

Danielou J., Theologie du Judeo- Christianismc, Tournai, ۱۹۵۸.

Danielou J., Couratin A. H. and Kent J, Historical Thcology, London, ۱۹۶۹.

Epstein I., Judaism, London, ۱۹۵۹.

History of Jewish Philosophy, Ed. by D. H. Frank and O.L.eaman, Routledge History of Philosophy , vol. II, London, ۱۹۹۷.

Johnson P., A History of Christianity, London, ۱۹۷۶.

Nicholls W., Systematic and Philosophical Theology , London, ۱۹۶۹.

Quasten J., Patrology , ۴ vols., Westminster, Maryland, ۱۹۹۲.

عنوان درس: کلام جدید

نوع درس اصلی

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد نظری

هدف : آشنایی تحقیقی با شبهاتی که بر اثر پیشرفت علوم درباره دین بوجود آمده است .

سرفصل ها:

۱- نقد و بررسی ماده گرایی و حس گرایی (ماتریالیسم و پوزیتیویسم)

۲- نقد و بررسی برخی دیدگاههای جامعه شناسی و روانشناسی درباره منشا دین

۳- نقد و بررسی رابطه عقل و وحی و علم و دین

۴- قلمرو دین

۵- تکثر گرایی و انحصار گرایی و...

منابع :

۱- علم و دین ، یان باربو ، ترجمه خرمشاهی

۲- فلسفه علم کلام، ولفسن ، ترجمه آرام

۳- منشا طبیعی دین، هیوم

۴- دین پژوهی، الیاده، ترجمه خرمشاهی

۵- عقل و وحی در قرون وسطی ، ژیلسون ترجمه پازوکی

۶- عقل و اعتقاد دینی، مایکل پترسون و... ترجمه نراقی

۷- مقالات مربوط به عناوین روانشناسی و جامعه شناسی دین از دائره المعارف دین(الیاده)

۸- Philosophy of Religion (W.L.Rowe)

۹- Psychology and Religion (C. Jung)

۱۰- Philosophy of Religion (John Hick)

عنوان درس: کلام جدید

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع درس: اصلی

نوع واحد :نظری

ج)وجود شناسی

۱) خدا

I) ادله ی اثبات وجود خدا

a) ادله هستی شناختی

b) ادله جهانشناختی

c) ادله غایتشناختی

d) ادله اخلاقی

e) ادله مبتنی بر تجربه ی دینی

f) ادله هستی بر اجماع عام

g) ادله مبتنی بر حساب احتمالات

h) ادله مبتنی بر مراتب کمال

II) ادله نفی وجود خدا

a) مسأله ی شر

b) ناسازگاری اوصاف خدا

III) اکتناه ناپذیری ذات خدا

b) انجام

۳) انسان

I) ربط و نسبیت انسان با خدا

a) آفرینش انسان

b) خدا و احکام اخلاقی (مسأله ی دین و اخلاق)

c) خدا و قوانین تشریعی

d) عبودیت و خلافت انسان نسبت به خدا

II) ساحتهای وجودی انسان و ارتباط آنها با یکدیگر

III) زندگی پس از مرگ

a) صور جاودانگی

b) پاداش و کیفر

[تأکید بر این است که به همه ی این مباحث اجمالاً اشاره شود ، و گرنه نا گفته پیداست کـه بحـث تفصیلی در حد ۴ واحد درسی نمی تواند بود.]

فهرست منابع « کلام جدید »

۱- Hick, John H. , Philosophy of Religion, ۳rd ed., (Englewood Gliffs, N. J. : Prentice – Hall, ۱۹۸۳)

۲- Nielsen, Kai, An Introduction to the Philosophy of Religion (New York : St. Martin s Press, ۱۹۸۲)

۳- Hick, John, Dialogues in the Philosophy of Religion (Great Britain: Palgrave, ۲۰۰۱)

۴- Pojman , Louis P., Philosophy of Religion : An Anthology (Belmont, California: Wadsworth Publishing Company, ۱۹۸۷)

۵- Tilghman , B.R., An Introduction to the Philosophy of Religion (Oxford: Blackwell , ۱۹۹۴)

۶- Abernethy, George h. and Langford, Thomas A. (eds.), Philosophy of Religion (New York: The Macmillan Company ۱۹۶۲)

۷- Taliaferro, Charles, Contemporary Philosophy of Religion (Oxford: Blackwell, ۱۹۹۸)

۸- Peterson, Michael, Hasker, William, Reichenbach, Bruce, and Basinger, David (eds.), Philosophy of Religion: Selected Readings (Oxford: Oxford University Press, ۱۹۹۶)

۹- Row, William h. and Wainwright, William J. (eds), Philosophy of Religion: Selected Readings (New York: HBJ, ۱۹۸۹)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱۰- Cohn, Steven M. and Shatz, David (eds.), .Contemporary Philosophy of Religion (Oxford : Oxford University Press, ۱۹۸۲)

۱۱- Brody, Baruch, A. (ed), Religion in the Philosophy of Religion: An Analytic Approach (Englewood Cḥffs, N. J.: Prentice Hall, ۱۹۹۲)

۱۲- Quinn, Philip L. and Taliaferro, Charles (eds.), A Companion to Philosophy of Religion (Oxford : Blackwell, ۱۹۹۷)

۱۳- Yandell, Keith E., Philosophy of Religion: A Contemporary Introduction (London and New York: Routledge, ۱۹۹۹)

۱۴- Davies, Brion(ed.), Philosophy of Religion: A Guide to the Subject (London: Cassell, ۱۹۹۸)

۱۵- استیس، والتر ترنس ، دین و نگرش نوین، ترجمه ی احمدرضا جلیلی ، چاپ اول ، انتشارات حکمت ، ۱۳۷۷

۱۶- باربور ، آیان ، علم و دین ، ترجمه ی بهاء الدین خرمشاهی ، چاپ اول ، مرکز نشر دانشگاهی ، ۱۳۶۲

۱۷- گروهی از فیلسوفان ، کلام فلسفی (مجموعه ی مقالات) ، ترجمه ی ابراهیمی سلطانی و احمد نراقی ، چاپ اول موسسه ی فرهنگی صراط ، ۱۳۷۴

۱۸- کیوپیت ، دان ، دریای ایمان ، ترجمه ی حسن کامشاد ، چاپ اول ، طرح نو، ۱۳۷۶

۱۹- پترسون ، مایکل ، هاسکر ، ویلیام رایشنباخ ، بروس و نارنجر ، دیوید ، عقل و اعتقاد دینی در آمدی بر فسلفه ی دین ، ترجمه ی احمد نراقی و ابراهیم سلطانی ، چاپ اول، طرح نو ، ۱۳۷۶

۲۰- دیویس ، براین ، درآمدی به فسلفه دین ، ترجمه ی ملیحه صابری ، چاپ اول ، مرکز نشر دانشگاهی ، ۱۳۷۸

عنوان درس: اندیشه های کلامی ایران باستان و ادیان شرقی (بودیسم و هندوئیزم)

تعداد واحد ۳ واحد

نوع درس: اصلی

نوع واحد: نظری

هدف: از این واحد درسی آشنایی دانشجویان با اصول عقاید دین زردشتی ، هندوئیزم و بودیزم است.

سرفصل:

الف: آیین زردشتی:

۱- ثنویت و پیدایش جهان و مراحل آن و وجود انسان و ابعاد گوناگون او و برخی مسائل دیگر از قبیل همبستگان (اعراف) ، تناهی دوزخ ، فرشگرد، تجسم اعمال و....

۲- بخش دیگر کار، ارائه مباحث جدلی زردشتی بر ضد مانویت و یهودیت و مسیحیت و اسلام است در رساله شکند گمانیک وزار (گزارش گمان شکن) این مباحث به نحو مرتب و منقح آمده است.

ب : هندوئیزم:

۱- ادیان هندوئی –اشاره مختصر به ادیان بومی قبل از آمدن آریائیان، مهاجرات اقوام آریایی.۲- وداها و دین ودائی. ۳- اوپانیشادها. شیواپرستی . آداب دینی در معابد. اوتارها. ویشنوپرستی. ۴- رامایانه و مهابهاراته . اهمیت کریشنا درویشنو پرستی. ۵- بهاگوادگیتا. نهضت بهکتی. ۶- تاثیر اسلام در نهضت بهکتیBhakti. دین جاینی. دین سیکهه . تاثیر اسلام در دین سیکهه. نهضتهای جدید. ۷- مختصری درباره فلسفه دینی و عرفانی هند(ودانته و سیکهه، یوگا).

ج: دین بودائی :

۱- بودا و ادیان هندوئی. زندگی بودا و تعلیمات او. ۲- شورای اول و پیدایش فرقه ها . دو فرقه اصلی مهایانا و هینایانا. بودیسم. آشوکا و کوششهای او در تقویت و ترویج دین بودائی. ۳- تدوین کتب دینی بودائی بزبان پالی. دین بودائی در خاورمیانه و در آسیای جنوب شرقی. دین بودائی در چین (چانChan) و در ژاپن.(zan زان) ۴- اشاره اجمالی به مکتبهای فلسفی بودائی.

منابع

تاریخ جامع ادیان – جان ناس

ادیان و مکتبهای فلسفی هند، داریوش شایگان ، مقارنه ادیان – احمد شبلی ، قاهره ۱۹۶۴، جلد چهارم.

راه حق – داماپاده ، ترجمه رضا علوی.

- Hating, Enegclopacdia of Religion and Ethis.
- R . C . Zaehner, A Concise Emcyclopaedia of Leving Faiths.
- Shaked, Sh. Dualism in Transformation,۱۹۹۴

بندهش، ترجمه دکتر مهرداد بهار

گزیده های زادسپرم(وزیدگی های زادسپرم). ترجمه دکتر محمدتقی راشد

مینوی خرد، ترجمه دکتر احمد تفضلی

- Menasce, J.P., Shkand gumanik vijar

عنوان درس : متون کلامی به زبان انگلیسی

نوع درس اصلی
تعداد واحد ۲ واحد
نوع واحد : نظری

هدف:

سرفصل ها به زبان انگلیسی :

Encyclopoedia of Islam

- " ᶜadL", Vol. I, pp. ۲۰۹-۲۱۰ = عدل
- " ALLah", Vol. I, pp. ۴۰۶-۴۱۷ = الله
- " Iman", Vol. III, pp. ۱۱۷۰-۱۱۷۴ = ایمان
- " ᶜILm , AL- Kalam" Vol. III, pp. ۱۱۴۱-۱۱۵۰ = علم کلام
- " Insan " Vol. III, pp. ۱۲۳۷-۱۲۳۹ = انسان
- " Nubuwwa" Vol. VIII, pp. ۹۳ – ۹۷ = نبوة
- " Tawhid " Vol. X , p. ۳۸۹ = توحید
- " Maᶜad " Vol. V , pp. ۸۹۲ – ۸۹۴ = معاد
- " Wahy " Vol. XI, pp. s۳ – s۶ = وحی

(تقریباً ۳۷ صفحه است و برای یک ترم دانشگاهی کافی است)

عنوان درس : متون کلامی به زبان عربی

تعداد واحد ۳ واحد

نوع درس : اصلی

نوع واحد : نظری

هدف : آشنایی دانشجویان با متون تخصصی کلام اسلامی

متن :

۱- شرح تجرید الاعتقاد

۲- شرح مواقف

منبع :

همان

عنوان درس: فلسفه اسلامی (۱)

نوع درس جبرانی

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد نظری

هدف : آشنایی با حکمت متعالیه

سرفصل ها:

- فلسفه چیست؟ (بررسی تعارف فلسفه و رابطهٔ آن با شکاکیت)

- معرفت شناسی فلسفی(علم حصولی و حضوری، امکان علم ما به خارج، مراتب شناخت ، معقولات اولیه و ثانویه ، ادراکات اعتباری و حقیقی)

- تبیین روش فلسفی ملاصدرا و تفاوت آن با روشهای مشائی و اشراقی .

- تأثیر ملاصدرا در سرنوشت فلسفهٔ اسلامی

- منابع حکمت متعالیه

- مقایسه وجود شناسی ملاصدرا با وجود شناسی عرفانی

- تأثیر اصالت وجود صدرائی بر معرفت شناسی ، کیهان شناسی و انسان شناسی

- تبیین اصول اساسی در فلسفه صدرائی (حرکت جوهری و نتایج آن ، وجود رابط و مستقل ، معقولات ثانیه ، مساله جعل ، تجرد عالم خیال ، معاد جسمانی ، علم خداوند و دیدگاه خاص صدرا درباره ی رابطه علت و معلول ، امکان فقزی ، تشکیک)

- نقش فلسفه صدرا در جهان معاصر و مقایسه ی وجود شناسی او با فلسفه های وجودی (اگزیستانسیالیسم و مارتین هایدگر)

منابع :

۱- اسفار اربعه ملاصدرا

۲- شواهد الربوبیه ملاصدرا

۳- کتاب المشاعر

۴- مجموعه مقالات همایش جهانی حکیم ملاصدرا ، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا

۵- شرح منظومه حکیم ملاهادی سبزواری

۶- مقالات فلسفی شهید مطهری

۷- شرح مبسوط منظومه شهید مطهری

۸- نهایه الحکمه علامه طباطبایی

۹- اصول فلسفه و روش رآلیسم

۱۰- آموزش فلسفهٔ مصباح یزدی

عنوان درس : فلسفه اسلامی (۲)

نوع درس جبرانی

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد نظری

هدف : آشنایی با مبانی فلسفه مشاء و اشراق

سرفصل ها:

الف: فلسفهٔ مشاء:

۱- وجود شناسی ابن سینا

۲- سلسله مراتب هستی

۳- جهان شناسی و فرشته شناسی مشاء و سلسله مراتب هستی

۴- مبانی فلسفه مشاء

۵- بررسی میزان تأثیرپذیری فلسفه مشاء از عناصر ارسطویی و نو افلاطونی

۶- الاهیات بالمعنی الاخص

۷- رابطه ی عقل و دین

۸- علم خداوند

ب : فلسفهٔ اشراق :

۶- نور شناسی (اصالت نور) نزد سهروردی

۷- تقسیمات نور و طبقات آن

۸- اصالت ماهیت در فلسفه اشراق

۹- سلسه مراتب هستی در فلسفه اشراق

۱۰- مثل معلقه و تفاوت آن با مثل افلاطونی

۱۱- قاعده ی امکان اشرف

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی

۱۲- علم خداوند

منابع :

۱- الاشارات و التنبیهات با شرح خواجه نصیرالدین طوسی

۲- المبدأ و المعاد ابن سینا

۳- عیون الحکمه با شرح امام فخر رازی

۴- حکمه الاشراق با شرح قطب الدین شیرازی

۵- مبانی فلسفه اشراق، دکتر محمدعلی ابوریان ، ترجمه دکتر محمدعلی شیخ انتشارات دانشگاه شهید بهشتی

عنوان درس : تاریخ فلسفه در اسلام

نوع درس جبرانی

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد نظری

هدف : آشنایی با سیر فلسفه در اسلام

سرفصل ها:

۱- نهضت ترجمه : (نخستین مترجمان آثار فلسفی- مراکز انتقال فلسفه یونانی به جهان اسلام . اسکندریه ، انطاکیه، حران)

۲- عصر کندی و نقش او در تصحیح و تنقیح اثار ترجمه شده

۳- جانشینان کندی (ابومعشر بلخی، ابوزید بلخی و احمدبن طبیب سرخسی) و سیر فلسفه در قرن سوم هجری

۴- فلسفه در قرن چهارم هجری (ابوسلیمان سجستانی و ابوالحسن عامری)

۵- نقش فارابی در تنقیح و تبویب ابواب فلسفه و تبیین این که چرا او موسس فلسفه اسلامی است.

۶- فلسفه در قرن پنجم : ابن سینا ، ابوالبرکات بغدادی، سید صدرالدین سرخسی و فرید الدین داما.

۷- ابن سینا و فلسفه مشرقی (حکمت شرقی)

۸- سرنوشت فلسفه در قرن ششم (مخالفت های غزالی و تکفیر و تفسیق فلاسفه)

۹- انتقال فلسفه از شرق جهان اسلام به غرب آن (اندلس)

۱۰-تأسیس فلسفه اشراق توسط سهروردی و نوآوری های وی در فلسفه

۱۱- خواجه نصیر و ادامه سیر فلسفه مشایی ابن سینا

۱۲- اخوان الصفا و باطنی گری اسماعیلیان

۱۳- فلسفه در دوره فترت (فاصله خواجه نصیرالدین طوسی تا مکتب اصفهان) کلام فلسفی و ادامه آن توسط قاضی عضد ایجی ، سید شریف جرجانی ، علامه دوانی و خاندان دشتکی

منابع :

۱- سیر فلسفه در جهان اسلام، ماجد فخری ، مرکز نشر دانشگاهی ، تهران ، ۱۳۷۲

۲- تاریخ فلسفه اسلامی ، هانری کربن ، ترجمه سید جواد طباطبائی ، انتشارات کویر، ۱۳۸۰

۳- تاریخ فلسفه در جهان اسلامی ، حنا الناخوری، خلیل البحر، ترجمه عبدالمحمد آیتی ، انتشارات

۴- زمان، تهران، ۱۳۵۸(چاپ دوم)

۵- سیر فلسفه در ایران، علامه محمد اقبال لاهوری

۶- مقالات فلسفی استاد مطهری ، ج۳ ، انتشارات حکمت

عنوان درس: متون زبان انگلیسی

نوع درس جبرانی

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد نظری

هدف : آشنایی دانشجویان با متون اصلی کلام مسیحی و یهودی به زبان انگلیسی است. مدرس این درس یک یا چند بخش از متون زیر را برای شرح و تفسیر انتخاب می کند.

متون یهودی :

عصر یونانی مآب :

Philo of Alexandria, Philo, translated by F.H. Colson and G.H. Whittaker, ۱۰ vols., Cambridge, MA (Loeb Classical Library), ۱۹۵۶-۶۲.

قرون وسطی:

Abraham Ibn Daud, The Book of Tradition (Sefer ha-Qabbalah), edited and translated by G. D. Cohen, Philadelphia, ۱۹۶۷.

Maimonides, The Guide of Perplexed, Translated by S. Pines, ۲ vols., Chicago, ۱۹۶۳.

دوره جدید و معاصر :

Moses Mendelssohn, Moses Mendelssohn: Selection from His writings, edited et translated by E. Jospe, New York, ۱۹۷۵.

Martin Buber, I and Thou, Edinburgh, ۱۹۳۷.

۶۹-On Judaism, New York, ۱۹۶۷.

متون مسیحی :

قرون نخستین میلادی و قرون وسطی:

Anselm of Canterbury, Basic Writings, translated by S. N. Deane, LaSalle, ۱۹۶۲.

Augustine (Marcus Aurelius Augustinus), Confessions, translated by H. Chadwik, Oxford and New York, ۱۹۹۱.

Pseudo – Dionysius, The Complete Works, English translation by C. Lubheid and P. Rorem, London , ۱۹۸۷.

Thomas Aquinas, Selected Writings, translated by R. Mcinerny, London, ۱۹۹۸.

۷۰- Selected Philosophical Writing, translated by T. Mcdermott, Oxford - New York, ۱۹۹۳.

قرون جدید و معاصر :

Barth, Karl, Chrch Dogmatics, translated by G. T. Thomson, Edinburgh, ۱۹۳۶.

Pascal, Blaise, Pnsees, Translated By W. F. Trotter, The Provincial Letters, translated by Th. M Crie, New York, ۱۹۴۱.

Plantinga, Alvin, God, Freedom and Evil, London, ۱۹۷۴.

Swinburne, Richrd, The Existence of God, Oxford, ۱۹۷۹.

Tillich, Paul, Systematic Theoloy, London, ۱۹۵۳.

Bultmann, Rudolf, Kergma and Myth, translated by R. H. fuller, London, ۱۹۶۴.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی

عنوان درس: تاریخ کلام یهودی و مسیحی

نوع درس اصلی

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد نظری

هدف : آشنایی با چگونگی شکل گیری و سیر تاریخی مفاهیم کلامی دین یهود و مسیحیت .

سرفصل دروس :

۷۱- *اصول اعتقادی یهودیت ، آشنایی با تورات و تاریخ قوم بنی اسرائیل از ابتدا تا قرن سوم قبل از میلاد*

۷۲- *دین یهود و اعتقادات آن در عصر یونانی مآبی (از قرن سوم تا قرن نخست میلادی)*

۷۳- *فیلون اسکندرانی و کلام یهودی در قرون نخستین میلادی*

۷۴- *تدوین تلمود*

۷۵- کلام یهود در قرون وسطی

۷۶- قبالایا عرفان یهودی

۷۷- کلام یهود از عصر رنسانس تا امروز

۷۸- ادیان یونانی و یونانی مآب

۷۹- ظهور انواع مسیحیت در قرون نخست میلادی

۸۰- متون مختلف مسیحی (اناجیل و نامه های رسمی و غیر رسمی)

۸۱- مسیحیت پولوسی- یوحنایی و جمع آوری انجیل فعلی و کنار گذاشتن اناجیل و متون دیگر

۸۲- شکل گیری اعتقادات مسیحیت پولوسی یوحنایی در قرون چهارم و پنجم میلادی

۸۳- آباء کلیسا

۸۴- کلام مسیحی در قرون وسطی

۸۵- رنسانس و ظهور پروتستانتیزم

عنوان درس: آشنائی با فرق کلامی شیعه (امامیه، زیدیه، اسماعیلیه و غلات)

نوع درس جبرانی

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد نظری

پیشنیاز ندارد

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با عقاید و اندیشه های کلامی فرق عمدهٔ شیعه

سرفصل ها:

الف : **امامیه** (= شیعیان دوازده امامی)

۱- ظهور تشیع و تشکیل هستهٔ اولیه آن

۲- ویژگیهای فکری امامیه : وصایت ، عصمت، ولایت ، تقیه، رجعت ، شفاعت ، اجتهاد ، مهدویت و حکومت جهانی، خلق قرآن ، الأمر بین الأمرین ، وحدت صفات حق با ذات او، مسأله بداء و قضا و قدر.

۳- ارکان پنجگانهٔ اسلام

۴- مذهب جعفری

۵- برجسته ترین متکلمان امامیه: فضل بن شاذان نیشابوری ، هشام بن الحکم، مفضل بن عمر، خاندان نوبختی، شیخ مفید ، شیخ طوسی، سید مرتضی علم الهدی، علامه حلی و خواجه نصیرالدین طوسی(مؤسس کلام فلسفی در اسلام)

ب : **زیدیه** :

۱- تجویز امامت مفضول بر فاضل

۲- نص خفی (در مقابل دیدگاه نص جلی) برای تعیین امام

۳- دیدگاه زیدیه نسبت به : رجعت، عصمت مهدویت، معجزه و کرامت ائمه (ع) و تقیه

ج : **اسماعیلیه** :

۱- خدا و صفات او از دیدگاه اسماعیلیه

- تاریخ علم الکلام فی الاسلام ، شیخ الاسلام فضل الله الزنجانی، انتشارات آستان قدس رضوی ، ۱۴۱۷ هـ . ۱۹۹۷ م .

- فرهنگ فرق اسلامی ، دکتر محمد جواد مشکور، انتشارات آستان قدس ، ۱۳۸۴

- تشیع و تصوف ، دکتر کامل مصطفی الشیبی، ترجمه علیرضا ذکاونی قراگوزلو، امیرکبیر، ۱۳۸۰

- مسأله امامت ، ابراهیمی امینی

IV) صفات خدا

a) صفات مابعدالطبیعی (مانند وجوب وجود، علة العلل بودن ، بساطت، سرمدیت، همه ذاتی و همه توانی)

b) صفات اخلاقی (مانند نیکخواهی ، عدالت و عشق ورزی)

V) افعال خدا

a) اراده و مشیت الاهی

b) قضاء و قدر

c) خلق

d) هدایت

۲) جهان

I) ربط و نسبیت جهان با خدا

a) آفرینش جهان

b) خدا و اصل علیت

c) خدا و قوانین تکوینی

d) معجزه

II) ساحتهای جهان

a) طبیعت و ماوراء طبیعت

b) عوالم پیش از زندگی اینجهانی و عوالم پس از زندگی اینجهانی

III) آغاز و انجام جهان

a) آغاز

منابع کلام ۱ و ۲

منابع (اصلی و فرعی)

۱- تجرید الاعتقاد، خواجه نصیر طوسی با شرح علامه حلی

۲- کتاب المواقف، قاضی عضد ایجی با شرح میر سید شریف جرجانی

۳- شرح المقاصد، سعد الدین تفتازانی

۴- الملل و النحل شهرستانی

۵- المطالب العالیه امام فخر رازی

۶- الابانه من اصول الدیانه، ابوالحسن اشعری

۷- الامامه و السیاسه، ابن قتیبه دینوری

۸- اصول الخمسه، قاضی عبدالجبار معتزلی

۹- المغنی ، قاضی عبدالجبار معتزلی

۱۰- الشیعه بین الاشاعره و المعتزله، سیدهاشم المعروف الحسنی

۱۱- ضحی الاسلام جلد سوم، احمد امین

۱۲- گوهر مراد، عبدالرزاق لاهیجی